

ANDREW A. GUCCIONE

RITA A. WONG

DALE AVERS

FIZJOTERAPIA KLINICZNA W GERIATRII

1. WYDANIE

Redakcja wydania polskiego

MAREK ŻAK

ZBIGNIEW ŚLIWIŃSKI

Książka rekomendowana przez Polskie Towarzystwo Fizjoterapii

PRZEDMOWA DO WYDANIA POLSKIEGO

Starzenie się polskiej populacji powoduje, że fizjoterapeuci, lekarze i inni specjaliści pracujący w ochronie zdrowia na co dzień spotykają w swojej praktyce osoby starsze, ze złożoną niesprawnością, wielochorobowością, polifarmakoterapią i potrzebami opiekuńczymi. Coraz częściej fizjoterapeuci w swojej codziennej pracy mają do czynienia ze starszymi niedołącznymi pacjentami stanowiącymi dla nich poważne wyzwanie, ale także w miarę sprawnymi osobami starszymi, które też potrzebują pomocy.

Należy więc postawić pytanie, jaką rolę do odegrania i jakie zadania do spełnienia mają współcześni fizjoterapeuci wobec starszych osób? Odpowiedź jest złożona. Z jednej strony są to działania terapeutyczne uwzględniające specyfikę kliniczną starszych pacjentów. Polegają one na poprawie umiejętności diagnozowania i prowadzenia usprawniania pacjentów, u których bardzo często występują złożone stany chorobowe, takie jak otępienie, majaczenie, depresja, z nakładającymi się na nie dysfunkcjami narządu ruchu, układu krążenia czy nerwowego. Z drugiej zaś strony – działania terapeutyczno-profilaktyczne u całej grupy osób, które metrykalnie osiągnęły wiek starszy, a chcą utrzymać prawidłowy poziom sprawności, co też wymaga od fizjoterapeuty odpowiedniej wiedzy i umiejętności. Wiedza, którą fizjoterapeuta zdobywa na studiach, koncentruje się zwykle na konwencjonalnych metodach terapeutycznych, z pominięciem złożoności chorób i ich wzajemnych interakcji, zwłaszcza w koincydencji ze zmianami inwolucyjnymi starzejącego się organizmu i polifarmakoterapią zlecaną przez niezależnie od siebie konsultujących specjalistów.

Dlatego z wielką satysfakcją oddajemy do rąk Czytelników dzieło będące klasyką gatunku. Jego uniwersalność polega na tym, że jest adresowane zarówno do Czytelników zainteresowanych fizjoterapią w geriatrici,

jak i do osób przejętych losem ludzi starych. Mamy nadzieję, że praca zespołu przygotowującego to opracowanie dla polskiego Czytelnika spełni oczekiwania nie tylko fizjo-terapeutów, ale także lekarzy, pielęgniarek i innych specjalistów pracujących z osobami starszymi, gdyż tworzone ono było w jednym celu: ma stanowić wiarygodne źródło zwięzłych, jasnych i rzetelnych informacji dla wszystkich, którzy chcą służyć pomocą osobom starszym, poczynając od podstawowej profilaktyki, a skończywszy na opiece terminalnej.

W wydaniu polskim książki Profesora Guccionego i Współautorów Czytelnik znajdzie wiele tajemnic, jak odnieść sukces w pracy z osobami starszymi, ale nie piszemy tej Przedmowy tylko dla reklamy książki. Piszemy ją z szacunku dla całego grona amerykańskich koleżanek i kolegów fizjoterapeutów, którzy przez wiele lat robili wszystko, aby opisać obecny, oparty na dowodach naukowych, stan wiedzy z zakresu fizjoterapii w geriatrici. Można powiedzieć, że jest to książka o starości i starzeniu się w różnych jego aspektach, a nie tylko o metodach usprawniania czy terapii. Proszę jednak nie widzieć w niej tylko dobrze opracowanego i wydanego podręcznika do nauczania fizjoterapii w geriatrici. Jeśli ktoś chce obudzić w sobie pasję do pracy z osobami starszymi i zetknąć się z wyzwaniem, jakim jest praca z tą grupą wiekową – polecamy tę książkę. A jeśli ktoś chce przeczytać coś bardzo interesującego na temat różnych aspektów starości i starzenia się – polecamy ją tym bardziej.

Jest naszą osobistą satysfakcją, że w okresie jubileuszu i przełomowych zmian zachodzących w polskiej fizjoterapii możemy oddać do rąk polskich Czytelników dzieło, które na stałe wpisało się do klasyki światowej fizjoterapii.

*Redaktorzy pierwszego wydania polskiego
Marek Żak i Zbigniew Śliwiński*

SPIS TREŚCI

Przedmowa	vii
Przedmowa do I wydania polskiego	viii
Podziękowania	ix
Współautorzy	x

CZĘŚĆ I

Wprowadzenie

1. Fizjoterapia geriatryczna w XXI wieku:
najistotniejsze zasady w odniesieniu do praktyki 3
Rita A. Wong
2. Utrata zdrowia związana z wiekiem
i trybem życia 14
Marybeth Brown
3. Ćwiczenia i aktywność fizyczna
dla osób starszych 31
Patrick J. VanBeveren, Dale Avers

CZĘŚĆ II

Badania i interwencje

4. Zdrowie i funkcja: zasady opieki
nad pacjentem 63
Andrew A. Guccione, Cathy S. Elrod
5. Planowanie przestrzeni: adaptacja otoczenia
do potrzeb osób w podeszłym wieku 83
Mary Ann Wharton
6. Procesy poznawcze u osoby starszej 104
Dale Avers, Ann K. Williams
7. Ocena ciężko chorego pacjenta
z wieloma problemami medycznymi 145
Chris L. Wells, Martha Walker
8. Motywacja i edukowanie pacjenta:
implikacje dla praktyki fizjoterapeutycznej 181
Barbara Resnick, Dale Avers
9. Osoby starsze i ich rodziny 211
Michelle M. Lusardi

CZĘŚĆ III

Ocena, diagnoza, plan opieki

10. Zaburzenia wydolności tlenowej/
wytrzymałości 243
Tanya LaPier
11. Upośledzenie ruchomości stawów 269
Cory Christiansen

12. Upośledzona sprawność mięśni 293
Robin L. Marcus, Karin Westlen-Boyer, Paul LaStayo
13. Zaburzenie kontroli motorycznej 311
Catherine E. Lang
14. Zaburzenia postawy ciała 336
Carleen Lindsey
15. Przemieszczanie się 367
Julie D. Ries
16. Równowaga i upadki 389
Alia A. Alghwiri, Susan L. Whitney

CZĘŚĆ IV

Wybrane problemy i interwencje

17. Zaburzenia ciągłości powłok skórnych 423
John Rabbia
18. Postępowanie w nietrzymaniu moczu
u kobiet i mężczyzn 461
Diane Borello-France
19. Niechirurgiczne metody kontroli bólu
u osób starszych 481
Katherine Beissner
20. Ortezy kończyn dolnych dla starszych osób 510
Joan E. Edelstein
21. Protezowanie starszych osób
po amputacjach kończyn dolnych 529
Carol A. Miller

CZĘŚĆ V

Szczególne grupy pacjentów i kontynuacja opieki

22. Zdrowie fizyczne starzejącej się osoby 557
Marybeth Brown, Dale Avers, Rita A. Wong
23. Fizjoterapia domowa 573
Christine E. Fordyce, Claire Gold
24. Opieka nad pacjentem w miejscu
świadczenia opieki długoterminowej 585
Greg W. Hartley, Sabrina Camilo
25. Hospicjum i kres życia 601
Richard Briggs, Karen Mueller
26. Sport seniorów 628
Barbara J. Hoogenboom, Michael Voight
27. Osoby starsze z zaburzeniami rozwojowymi 663
Toby M. Long, Kathleen Toscano

- Skorowidz 681

FIZJOTERAPIA KLINICZNA W GERIATRII

Podstawy wiedzy o starzeniu i odmiennościach w przebiegu chorób starszych pacjentów, a także schorzeń związanych z wiekiem są nieodzowne nie tylko dla lekarzy, pielęgniarek, psychologów, ale również dla osób zajmujących się rehabilitacją. Jedną z największych obaw związanych ze starością jest utrata sprawności i niezależności w zakresie podstawowych i złożonych czynności życiowych, ich utrzymanie jest bowiem warunkiem samodzielnego życia i pomyślnej starości.

Dzięki wydawnictwu Elsevier Urban & Partner oraz wysiłkom profesorów Marka Żaka i Zbigniewa Śliwińskiego otrzymujemy tłumaczenie znakomitego podręcznika *Geriatric Physical Therapy*.

Bardzo szerokie spojrzenie na zagadnienia fizjoterapii, które znacznie wykracza poza jej tradycyjne pojmowanie, sprawia, że książka ta powinna stać się podstawowym podręcznikiem nie tylko dla fizjoterapeutów, ale również dla geriatrów oraz lekarzy rehabilitacji. Obok tak istotnych dla fizjoterapeutów zagadnień, jak zaburzenia postawy i ruchu, ocena równowagi, upadki, protezowanie, fizjoterapia domowa, Autorzy znaczną część podręcznika poświęcili kwestiom często marginalizowanym. Chciałbym tu zaakcentować rozdziały, w których omówiono zagadnienia niezbędne dla właściwego postępowania w terapii osób starszych – adaptacja otoczenia, motywacja i edukowanie pacjenta, rola rodziny w procesie terapeutycznym. Na uwagę zasługują także rozdziały opisujące sport seniorów i rolę fizjoterapii w okresie terminalnym.

Rekomendując podręcznik, nie można pominąć treści poświęconych wielkim problemom geriatrycznym, jak zaburzenia funkcji poznawczych, nietrzymanie moczu, ból, odleżyny i wielochorobowość.

Reasumując, cieszę się, że trzecie już wydanie oryginalne podręcznika doczekało się polskiego tłumaczenia.

Jestem przekonany, że książka ta będzie przewodnikiem po zagadnieniach geriatry nie tylko dla fizjoterapeutów.

prof. dr hab. med. Tomasz Grodzicki
Konsultant Krajowy w dziedzinie Geriatrii

Elsevier Urban & Partner sp. z o.o.
ul. Kościuszki 29 • 50-011 Wrocław
www.elsevier.pl

Zamówienia książek: tel. 042 680 44 09, fax: 042 680 44 86

KRS: Sąd Rejonowy Wrocław-Fabryczna, VI Wydział Gospodarczy, nr 0000123635
NIP: 898-001-39-48, kapitał zakładowy: 7 023 000 PLN